

Årsplan Gullhaug barnehage

2026/2027

Holmestrand kommune

Godkjent i SU 28.05.26

Innhold

Innholdsfortegnelse

Forord	3
1. Innledning – Holmestrandsbarnehagene	4
1.1 Vårt verdigrunnlag	5
1.2 Velkommen til Gullhaug barnehage	6
2. Barnehagens innhold og oppgaver	6
2.1 Omsorg	6
2.2 Lek	6
2.3 Læring	7
2.4 Danning	7
2.5 Vennskap og fellesskap	7
2.6 Inkludering	8
2.7 Barnehagens språkmiljø	8
2.8 Barns medvirkning	9
2.9 Trafikksikker kommune	9
3. Barnehagen som pedagogisk virksomhet	9
4. Samarbeid	10
4.1 Samarbeid hjem og barnehage	10
4.2 Tilvenning	11
Trygghets sirkelen	11
4.3 Overgang innad i barnehagen	12
4.4 Overgang barnehage-skole	12
4.5 Samarbeid med andre instanser	13
5. Progresjon	14

Forord

Rammeplanen for barnehager legger føringer for at alle barnehager skal utarbeide en årsplan. Årsplanen skal vise hvordan barnehagene arbeider for å omsette rammeplanens formål og innhold og barnehageeierens lokale tilpasninger til pedagogisk praksis.

Årsplanen er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen gir informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidsparter, eier, politikere og andre interesserte.

Gjennom årsplanen får også foresatte et godt innblikk i barnehagens arbeid og dermed mulighet til å påvirke innholdet. Gjennom årsplanen ønsker vi at foresatte skal se en klar sammenheng mellom arbeidet vi gjør og de overordnede målene.

En felles mal for de kommunale barnehagene i Holmestrand skal bidra til å utjevne kvalitetsforskjeller og gi et likeverdig barnehagetilbud for alle barn og foreldre i Holmestrand kommune.

Årsplanen er utarbeidet på bakgrunn av:

- Lov om barnehager
- Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver
- Kommuneplan for Holmestrand
- Oppvekstløftet til Holmestrand
- Vedtekter for kommunale barnehager i Holmestrand

1. Innledning – Holmestrandsbarnehagene

Nasjonale- og kommunale planer påvirker barnehagens arbeid. Holmestrand sin kommuneplan er kommunens overordnede styringsdokument. Kommuneplanen tar utgangspunkt i FN sine bærekraftsmål. FNs bærekraftsmål skal sikre sosial rettferdighet og god helse og stanse tap av naturmangfold og klimaendringer. Målene skal vise vei mot en bærekraftig utvikling på kort og lang sikt.

“Oppvekstløftet i Holmestrand” er kommunens plan, tiltak og satsinger for å forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer hos barn og unge. Planen skal bidra til en overordnet forankring av det forebyggende tilbudet og fordelingen av kommunens ressurser til dette arbeidet. Mål i kompetanseløftet er at alle barn og elever opplever å få et godt tilpasset og inkluderende tilbud i barnehage og skole og at barn og unge skal få mulighet til utvikling, mestring, læring og trivsel - uavhengig av sine forutsetninger. Barnehager, skoler, PPT og andre virksomheter med tjenester til barn og unge må jobbe sammen for å skape et inkluderende fellesskap, og det pedagogiske tilbudet skal tilpasses slik at alle får et best mulig utgangspunkt for utvikling og læring. Innholdet i denne planen er utgangspunkt for innholdet i årsplanen, som igjen er innhold på personalmøter, avdelingsmøter og felles planleggingsdag. Dette er også førende for våre valg og planer.

[Oppvekstløftet i Holmestrand - Holmestrand kommune](#)

Figur 1 - barn som leker med modelleire

1.1 Vårt verdigrunnlag

Barnehagenes verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Personalet i barnehagen har et særlig ansvar for å etterleve dette i praksis samt reflektere over egne verdier og handlinger.

Holmestrand barnehagenes verdigrunnlag bygger på:

- “Å møte individets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse og sikre at barna får ta del i og medvirke i fellesskapet.” (Rammeplan for barnehagen)
- “Barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse.” (rammeplan for barnehagen)
- “Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi.” (Lov om barnehager)

I Holmestrand kommunes arbeidsgiverpolitikk har vi tre verdier som gjelder for alle ansatte i kommunen. Verdiene skal kjennetegne kommunen i vårt møte med innbyggere og brukere av kommunale tjenester

Åpen:

Holmestrand kommune skal preges av åpenhet og være transparent i alle sammenhenger. De ansatte skal være åpne i sine relasjoner med innbyggerne, samtidig som organisasjonens mål er å være åpen og mottakelig for nye idéer og tilbakemeldinger.

Respektfull:

Gjensidig respekt er en grunnleggende forutsetning for god samhandling og kommunikasjon. Evnen til å se menneskene en skal samhandle med, prøve å forstå og verdsette forskjellighet og mangfold er avgjørende for å utvikle en god organisasjon, gode tjenester og god samfunnsutvikling.

Samskapende:

Holmestrand kommune vil utvikle seg gjennom samskaping med innbyggerne, de folkevalgte og på tvers av nivåer og fagområder i kommunens organisasjon. Ved å aktivere kompetanse og ressurser i kommunens organisasjon og hos kommunens innbyggere og folkevalgte i et aktivt samspill, vil forutsetningene for å løse fremtidens utfordringer øke.

1.2 Velkommen til Gullhaug barnehage

Nye Gullhaug barnehage stod ferdig ved oppstart i august 2025, med 6 avdelinger.

- Liljekonvallene 1 – 3 år: 12 plasser
- Hvitveisene 1 – 3 år: 9 plasser
- Skogfiolene 1 – 3 år: 9 plasser
- Prestekragene 3 – 6 år: 18 plasser
- Blåklokkene 3 – 6 år: 18 plasser
- Hestehovene 3 – 6 år: 18 plasser

2. Barnehagens innhold og oppgaver

2.1 Omsorg

God omsorg er en forutsetning for barns trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Vi som personale skal hele tiden jobbe for et barnehagemiljø der barna ikke bare er mottakere av omsorg. Vi skal også verdsette og anerkjenne barnas egne omsorgshandlinger.

- Vi ser hvert enkelt barn og er til stede i de formelle og uformelle situasjonene i løpet av dagen
- Alle barn opplever at de er like mye verdt og at de er betydningsfulle
- Vi fremmer omsorgsfulle handlinger ved å belyse de gode relasjonene barna har seg imellom
- Vi deler barnegruppa i mindre grupper for å skape gode og nære relasjoner til barna og barna seg imellom
- Personalet er autoritative voksne. Det betyr at de er «varme» og nær barna, slik at de blir sett og forstått
- Personalet stiller hverandre spørsmål til handlinger, reflekterer sammen om egen og andres praksis

2.2 Lek

Lek skal ha en sentral plass i barnehagen og lekens egenverdi skal anerkjennes. Alle barn skal være inkludert i lek og leken skal gi barn glede. Leken er psykisk helsefremmende for barna når personalet er til stede og legger til rette for alle barn.

- Personalet er til stede i leken og passer på at barna får leke over tid og unngår for mange avbrytelser. Veilede barna dersom leken medfører uheldige samspillsmønstre
- Vi har fokus på lekemiljø. Hvor vi organiserer rom, tid og lekemateriale for å inspirere til ulike typer lek
- Bidra til at barna får felles erfaringer som grunnlag for lek og legge til rette for utvikling av leketemaer
- Fremme et inkluderende miljø der alle barna kan delta i lek
- Være bevisst på og vurdere egen rolle og deltakelse i barnas lek

2.3 Læring

Læring i barnehagen er nært knyttet til leken og personalets rolle. Det vil være vanskelig å se disse atskilt fra hverandre, og slik rammeplanen peker på så skal disse ses i sammenheng. Læring skjer i alle hverdagssituasjoner gjennom barnehagedagen hvilket betyr at læring kan oppstå både i spontane og planlagte øyeblikk.

- Barn lærer best når de leker og er i samspill med andre
- Personalet kjenner både til det enkeltes barn behov og barnegruppas behov, og har evnen til å tilpasse dette. Vi deler barna i små grupper for å legge til rette for mest mulig læring gjennom lek og aktiviteter. Vi tar utgangspunkt i barnas interesser og engasjement
- Personalet har kunnskap om barns utvikling og progresjon for læring. Vi har kompetanse i hvordan barn lærer best ut ifra alder og utviklingsnivå
- Personalet legger til rette for at barna skal kunne få bruke hele kroppen og alle sanser i sine læringsprosesser

2.4 Danning

Danning i barnehagen er et begrep som er nært knyttet til selvbestemmelse og medbestemmelse. Danningen skjer gjennom andre, men også gjennom enn selv. Danning er orientert mot en indre prosess der barnet utvikler en personlig og ansvarlig måte å forholde seg til verdier på. Danning i barnehagen skal sette barna i stand til å tenke selv, reflektere over sannheter, stille spørsmål, og kunne yte motstand over egne og andres valg.

- Vi hjelper barna med å reflektere og stiller spørsmål rundt ulike problemstillinger og sosiale samspillsituasjoner. Gjennom dette støtter vi barna i å ta gode valg, tilpasse seg, vise raushet og respekt for både seg selv og andre. Barna opplever en gryende bevissthet på egen væremåte, og hvordan dette påvirker en selv og fellesskapet
- Personalet synliggjør og verdsetter ulikheter og mangfold på en positiv måte
- Barna får erfaringer med å hjelpe hverandre og at det å samarbeide kan gi nye muligheter. Om samarbeidet byr på utfordringer, får barna veiledning og støtte til å komme seg gjennom det på en god måte
- Personalet er trygge og tilstedeværende og hjelper barna gjennom både motgang og medgang

2.5 Vennskap og fellesskap

Det å fungere godt sammen med andre er en forutsetning for å kunne mestre livet. Det samme er å kjenne at man hører til og er en del av et fellesskap. For å få til dette kreves sosial kompetanse. Dette er det viktig at vi har søkelys på i barnehagen. For å oppleve vennskap og kunne bygge gode relasjoner er det viktig at barn i tidlig alder erfarer gode relasjoner til de rundt seg.

- Vi deler jevnlig i mindre grupper for at barna skal få mange vennsapsrelasjoner på avdelingen
- Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser

- Støtte barnas initiativ til samspill og bidra til at alle kan få leke med andre, oppleve vennskap og lære å beholde venner
- Støtte barna i å sette egne grenser, respektere andres grenser og finne løsninger i konfliktsituasjoner

Figur 2 - Hender og hjerte

2.6 Inkludering

Lov om barnehager pålegger barnehagen å arbeide kontinuerlig for å fremme helse, trivsel, lek og læring hos barn. Barnehagen skal ha nulltoleranse mot krenkelser ovenfor barna, og aktivitetsplikten skal sikre at det iverksettes tiltak straks dersom ett eller flere barn ikke har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Olweus (2010), Idsøe og Roland (2017) definerer mobbing som «intensjonell *negativ handling, gjentatt over tid og hvor det er ubalanse i styrkeforholdet mellom den/de som utøver og den som blir utsatt for handlingen*»

Barnehagene i holmestrand har en felles plan for psykososialt barnehagemiljø. Denne planen sier noe om hvordan vi skal jobbe for et inkluderende fellesskap samt et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Planen gir oss konkret støtte og hjelp til å oppdage og handle dersom mobbeatferd oppstår.

2.7 Barnehagens språkmiljø

Språk er en viktig del av det å forstå verden og få innsikt i oss selv. Det er gjennom språket av vi øver på å være sammen med andre og ta del i fellesskapet. Språk er både verbale uttrykk i form av ord, men det er også non-verbal kommunikasjon i form av kroppslige uttrykk gjennom tegn, mimikk, gester og lyder.

- Personalet tenker språk i alle hverdagsituasjoner, og er bevisste på at aktive voksne er den beste språkstimuleringen

- Personalet sitter på gulvet, i barnas høyde, er tilgjengelig med blick og et kroppsspråk som inviterer til kommunikasjon
- Hverdags situasjoner er en viktig arena for lek med ord, stavelser, rim og regler
- Vi leser mye for barna og har bøker lett tilgjengelig
- Vi bruker tegn til tale, bildestøtte og konkreter på alle avdelinger

2.8 Barns medvirkning

Barn har rett til å uttrykke seg og bli hørt i sitt syn på barnehagehverdagen, men de skal ikke overlates et ansvar de ikke er rustet til. Personalet skal ivareta barnet ut ifra alder og modenhet. Barna skal møte personal som er lydhøre og sensitive. Personalet skal anerkjenne hva barna er opptatt av her og nå, og bygge videre på det. Barna skal stimuleres til å tenke selv og oppmuntres til å uttrykke tanker og meninger. Barnehagen skal legge til rette for samtaler individuelt og i grupper, slik at barnet kan uttrykke seg og ta valg som påvirker egen hverdag. God kommunikasjon med foresatte om hva barna er opptatt av vil også bidra til at personalet kan ta dette med seg inn i planleggingen.

- Vi lytter aktivt til barnas uttrykk både nonverbalt og verbalt
- Vi observerer og tar utgangspunkt i barnas interesser
- Vi er opptatt av å gi barna reelle valg i hverdagen, det gjelder barns lek, aktiviteter, turer osv.
- Vi er fleksible i våre planer og justerer de etter barnas initiativ. Planene blir også til med utgangspunkt i barnas interesser og initiativ
- Vi involverer barna i planlegging av tema- og prosjektarbeid

2.9 Trafikksikker kommune

Holmestrand kommune er godkjent som trafikksikker kommune, dette innebærer også alle de kommunale barnehager. I barnehagene er vi opptatt av å danne et godt grunnlag for hvordan barn ferdes i trafikken. Målet for trafikkopplæringen er at barna utvikler gode holdninger, forståelse og kunnskap, slik at de ikke er til fare for hverken seg selv eller andre i trafikken. Dette vil i størst grad foregå på tur og i samlinger. Her har vi samtaler hvor det skapes rom for refleksjon rundt ulike trafikktema. Vi bruker også historier, spill, trafikksanger med mer. Det at personalet er gode rollemodeller har stor betydning blant annet for barnas utvikling av gode holdninger, evne til refleksjon og risikoforståelse.

3. Barnehagen som pedagogisk virksomhet

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet som skal planlegges, vurderes og dokumenteres. Barn og foreldre har rett til medvirkning i disse prosessene. Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen. Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder.

- Årsplanen er utgangspunktet for all planlegging av aktiviteter i barnehagen

- Pedagogene har 4 timer plantid hver i uken. Vi planlegger for at mye av denne tiden gjennomføres sammen slik at vi kan reflektere, drøfte, planlegge og vurdere sammen
- Avdelingene legger inn månedsplan og dokumentasjon i Visma
- På planleggingsdager, personalmøter og avdelingsmøter planlegger personalet tiden fremover sammen. Vi bruker også tiden til å jobbe faglig med satsningsområdene våre, jamfør kompetanseplanen vår
- Vi vurderer egen praksis opp mot målene i årsplanen minimum to ganger i året
- Vi gjennomfører medarbeidersamtaler minimum to ganger i året for å følge opp personalet på en god måte
- Vi har ekstra fokus på å dele i mindre grupper for at alle barn skal bli kjent med alle på avdelingen og få flere lekevenner. Mindre grupper gjør at personalet er tettere på barna for å støtte og veilede etter barnas behov og hvor de er i egen utvikling
- Vi har prosjektarbeid (tema) som arbeidsmåte, for å skape felles referanserammer for alle barn
- Vi er opptatt av å være tilstedeværende og påkoblet for å fange opp det som skjer i hverdagen, for å tilrettelegge og organisere til det beste for alle barn
- Alle ansatte har utviklingsmøter i gruppe fire ganger i året. I disse møtene har vi fokus på satsningsområdene våre. Dette barnehageåret vil vi jobbe ekstra med voksenrollen i lek/relasjoner, grupper og prosjektarbeid. Dette vil være den røde tråden i vårt utviklingsarbeid

4. Samarbeid

4.1 Samarbeid hjem og barnehage

Foreldrenes rett til medvirkning er nedfelt i barnehagelovens § 4.

I [Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver](#) står det at foreldre og barnehagens personale har et felles ansvar for barns trivsel og utvikling. Det daglige samarbeidet mellom hjem og barnehage må bygge på gjensidig åpenhet og tillit. Det er den daglige kontakten ved levering og henting som er et vesentlig grunnlag for samarbeidet mellom barnehage og hjem.

Vi ønsker å sikre dette gjennom samarbeidsformer som:

- Foreldreråd, bestående av foreldre/foresatte til alle barna i barnehagen
- Foreldreundersøkelser hvert år
- Daglig kontakt, informasjon og korte samtaler ved levering og henting
- Arrangementer der foreldre og familie blir invitert til barnehagen
- Kommunikasjonsplattformen Visma
- Foreldremøter hvert år. Foreldre oppfordres til å komme med forslag til hva som skal tas opp på foreldremøter
- Samarbeidsutvalg, bestående av 2 foreldre og 2 ansatte. Foreldrerepresentantene skal være med på å legge et godt grunnlag for samarbeid barnehage/hjem, og være bindeleddet mellom foreldre og barnehage

- Pedagogene har ansvar for å planlegge det individuelle samarbeidet rundt barnet. Det tilbys to foreldresamtaler hvert år, hvor en er obligatorisk. Foreldre og barnehagen kan be om samtaler utover dette ved behov.

4.2 Tilvenning

Det å starte i barnehagen kan være et stort steg i et barns liv. Samtidig er det en spennende og krevende periode for både barn, foreldre og personal. En god tilvenning er viktig for at barna skal få en trygg og god start i barnehagen. Hvor lang tilvenningsperiode barnet trenger er individuelt, og det er foreldrene som må være med på å bestemme lengden på tilvenningen.

Nye barn

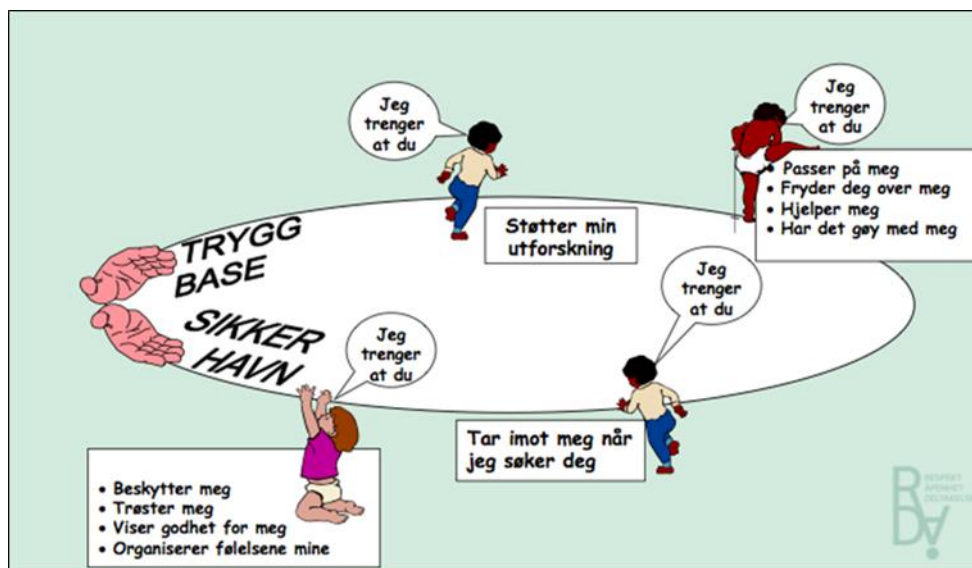
Foreldremøte for nye familier fra august avholdes i april/mai. Her går vi igjennom våre planer for tilvenning og oppstart. Vi har besøksdag for de nye barna i mai. Målet vårt er å skape en god overgang fra hjem til barnehage. Derfor tilbyr vi hjemmebesøk. Dette er et frivillig tilbud til de som begynner på småbarnsavdeling og de store barna som ønsker det, og foregår en av de siste dagene før barnet begynner. Vi ser at hjemmebesøket er med på å gjøre oppstarten så trygg som mulig. En annen trykghetsfaktor er at vi tilbyr de nye familiene å komme på besøk på ettermiddagene i juni, etter avtale med de ansatte på den avdelingen barnet skal begynne på. En av foreldrene er sammen med barnet den første dagen. Vi anbefaler å avslutte etter ca. 2 timer den første dagen. Foreldrene og personalet legger en plan for de neste dagene. Det er mange inntrykk for barnet å begynne i barnehagen, og barnet blir påvirket av dette. Det er derfor viktig at vi samarbeider for å gi barnet de beste psykologiske rammene som mulig. Vi anbefaler at familien samarbeider slik at barnet får maks 6 timers dager den første tiden, dette gjelder særlig barn under 3 år.

Det er normalt at små barn gråter når de nære går. Dette er deres uttrykk for følelser og deres språk. Det er viktig at de får gråte, og at vi anerkjenner dette ved å sette ord på barnets følelser og det som skjer. Dette bidrar til utvikling av barnets selvfølelse. Det er viktig at personalet og foreldrene sammen viser barna trygghet og ro i avskjedssituasjonen. Det beste er som oftest å lage enkle og greie avtaler med barna omkring avskjed, og holde på dette hver dag. Gi alltid beskjed til barnet når du går fra barnet. Dette gir forutsigbarhet og trygghet for barnet. Når far eller mor går og samtidig sier at de kommer senere for å hente; så skjer faktisk dette. Målet for tilvenningsperioden er ikke å trene opp barn og foreldre til å si «ha det» til hverandre, men å gjøre både barn og foreldre så trygge på barnehagen at det oppleves greit å skilles. Det kan være lurt å ha noe som skaper forbindelse mellom tilværelsen hjemme og i barnehagen. Trykghetsobjekt kan gi ekstra trygghet ved avskjed i tilvenningsperioden. Det kan blant annet være smokk, kosetekstil, bamse eller vogn. Vi ønsker en god dialog med foreldrene. Sammen skal vi gi barnet en trygg base.

Det avholdes en oppstartsamtale i løpet av de første dagene. Hovedmålet er å bli kjent med hverandre, få informasjon om barnet og samtale om hvordan barnet trives i barnehagen.

Trykghetssirkelen

En forutsetning for læring er trykghet og trivsel. Barn er avhengig av gode og trygge tilknytninger til personalet i barnehagen. Trykghetssirkelen er et verktøy vi bruker for å forstå og møte barnas behov og der tilknytningspersonens hovedoppgave er å være en trygg base for barnets utforskning, lek og læring og ta imot barnet når det har behov for trøst og omsorg.

Figur 3 - Trygghetssirkelen

4.3 Overgang innad i barnehagen

Barn bytter avdeling ut ifra alder og modenhet. Vi observerer barnet og vurderer alltid hvilken gruppe som er den beste for barnets utvikling. Samtidig er det barnehagens plasskapasitet som legger føringer for fleksibiliteten. Når barn skal begynne på ny avdeling bruker vi god tid på å bli kjent før de begynner. Dette gjøres ved at barna, sammen med personal fra egen avdeling, er på besøk minimum en dag i uken på den nye avdelingen i en periode på våren/ forsommeren. Dette for å etablere trygghet til personal og barn.

4.4 Overgang barnehage-skole

Ved overgang til skole har Holmestrand kommune et eget årshjul. Hensikten med årshjulet er å legge til rette for et godt samarbeid mellom barnehage og skole, og sikre en best mulig overgang for hvert enkelt barn. Før skolestart gjennomføres en foreldresamtale med pedagogisk leder på avdeling. Innholdet fra foreldresamtalen blir formidlet til skolen med et skjema, som foreldrene gir sitt samtykke til. I tilfeller hvor barna har hatt spesialpedagogisk oppfølging i barnehagen, inviteres foreldre med på et eller flere møter før skolestart. Det tilrettelegges også for møter før overgang for de foresatte som ønsker det.

I Holmestrand kommune har alle barnehager en sekk med innhold som brukes sammen med skolestarterne. Dette skal fungere som et grenseobjekt. Grenseobjekt er gjenstander som en barnegruppe har felles erfaringer rundt, og er dialogskapende. Grenseobjektet er det felles tredje som bygger bro mellom barnehagen og skolen. Sekken inneholder to bøker, et eventyr, en sang, forslag til regelleker, et forstørrelsesglass og bamsen "Trygve". Trygve har i oppdrag å finne ut mest mulig om skolen og svare på spørsmål om skolen som barna måtte ha. Vi tenker at rikelig og riktig informasjon bidrar til å trygge barna i overgangen. Bøkene i sekken vil bli brukt av barnehagen i forkant av skolestart og i den første tiden på skolen.

4.5 Samarbeid med andre instanser

Som en del av det pedagogiske arbeidet i barnehagen har personalet samarbeid med:

- Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)
- Barne- og ungdomspsykiatrien (BUPA)
- Helsestasjonen
- Barnevernstjenesten
- Barne- og familiesenteret

Alle barnehagene i Holmestrand kommune deltar i et samarbeidsorgan som heter PÅ TVERS. Her møtes personal fra barnehager, PPT, helsestasjon og barnevern. PÅ TVERS har møter to ganger i halvåret, hvor styrer og personal kan drøfte saker anonymt eller med samtykke av foresatte for å få tips eller råd rundt enkeltbarn, et tema eller en barnegruppe. Det er også mulig for foresatte å delta på disse møtene dersom det er ønskelig.

PPT har kontaktmøter med barnehagene ved jevne mellomrom. Ved bekymring rundt barns utvikling kan dette drøftes på kontaktmøtene. Samtykke fra foresatte innhentes og foresatte involveres i prosessen.

Ved bekymring knyttet til vold, incest eller andre grove overgrep har barnehagen meldeplikt til barnevernstjenesten (barnehageloven §46). I slike tilfeller gjøres dette uten informasjon til foresatte.

Helsestasjonen og barnehagen har et samarbeid knyttet til 2 og 4 årskontrollen på helsestasjonen. Ved samtykke fra foreldrene skal barnehagen og helsestasjonen formidle opplysninger som er viktige i forhold til barns utvikling. Dette kan være opplysninger i forhold til hørsel, syn, motorikk, språk eller andre ting.

Figur 4 - Barn som hopper i vanddam

5. Progresjon

I Gullhaug barnehage har vi utviklet en progresjonsmodell. Den er et arbeidsverktøy for personalet og sier noe om hvordan vi utvikler det pedagogiske tilbudet. Dersom barna skal oppleve progresjon i utvikling er det viktig at vi tilrettelegger for progresjon gjennom innholdet i det pedagogiske tilbudet. Innholdet deler vi inn etter innholdet i rammeplanen med fokusområder på hvert trinn. Trinn 1 handler om å legge til rette, trinn to handler om å videreutvikle mens trinn tre handler om å fordype. Trinnene bygger på hverandre og er ikke tilknyttet alder, men hvordan personalet tilrettelegger det pedagogiske tilbudet slik at barna opplever progresjon. Vi har valgt å sette fokus på hva barna skal erfare- samt hva personalet skal tilrettelegge for på de ulike trinnene.

OMSORG		
Trinn	Hva skal barna erfare?	Hva gjør personalet?
Legger til rette	Erfare trygghet, tilhørighet og at de blir sett, hørt og møtt med god omsorg	<ul style="list-style-type: none"> • Observerer og tolker barns nonverbale og verbale uttrykk • Etablerer forutsigbare rutiner og strukturer. • Hjelp barn til å sette ord på følelser og behov. • Skape ro og trygghet i overgangssituasjoner. • Bygge trygge relasjoner til alle barn.
Videreutvikler	Erfare at omsorg handler om å både motta og gi omsorg i fellesskapet	<ul style="list-style-type: none"> • Synliggjør og verdsetter omsorgshandlinger mellom barn. • Støtter barn i å forstå egne og andres følelser. • Hjelp barn med å se situasjonen fra den andres perspektiv. • Veilede i konflikter.
Utfordrer og fordyper	Erfare ansvar for andre, empati og betydningen av å bidra til et inkluderende fellesskap	<ul style="list-style-type: none"> • Bruke hverdagssituasjoner som grunnlag for etisk refleksjoner. • Samtaler med barn om ansvar, rettferdighet og inkludering. • Støtte barn i å ta ansvar i fellesskapet. • Utfordre barna i å reflektere over hvordan handlinger påvirker andre.

LEK		
Trinn	Hva skal barna erfare?	Hva gjør personalet?
Legger til rette	Erfare lekeglede, tilhørighet og mulighet til å delta i lek	<ul style="list-style-type: none"> • Observerer interesser og gjennom de sørge for attraktive og tilgjengelige lekemiljøer. • Hjelp barn inn i lek.

		<ul style="list-style-type: none">• Sette ord på lek og samspill• Fysisk tilstede der leken foregår.• Bygge relasjon gjennom lek.
Videreutvikler	Erfare at lek kan utvikles gjennom samarbeid, fantasi og felles ideer	<ul style="list-style-type: none">• Organiserer lekegrupper.• Tilfører materiell• Deltar i lek ved behov og støtter vennskap• Arbeider aktivt for at alle barn skal være ønsket i lek.
Utfordrer og fordyper	Erfare fordypning, medvirkning og innflytelse i lekefellesskapet	<ul style="list-style-type: none">• Legger til rette for rollelek over tid• involvere barn i utvikling av lekesoner og materiell• Støtte barn i konfliktløsning uten at man overtar.

LÆRING		
Trinn	Hva skal barna erfare?	Hva gjør personalet?
Legger til rette	Erfare undring, nysgjerrighet, utforskning og gleden ved å oppdage noe nytt	<ul style="list-style-type: none">• Er nysgjerrige sammen med barna.• Setter ord på det barna ser, gjør og opplever.• Bruker rutinesituasjoner som lærings situasjoner.• Stiller åpne spørsmål.• Følger barnas initiativ og interesser.• Bruk av små grupper for læringsaktiviteter.
Videreutvikler	Erfare sammenhenger, problemløsning, samarbeid og at egne ideer og spørsmål har verdi	<ul style="list-style-type: none">• Bygger videre på det barna viser interesse for.• Legger til rette for utforskning, eksperimentering og problemløsning.• Bruke prosjektarbeid.• Lar barna medvirke i tema, materialer og veien videre.• Bruker nærmiljøet aktivt som læringsarena.
Utfordrer og fordyper	Erfare fordypning, refleksjon og at kunnskap kan utvikles gjennom utforskning, dialog og egne erfaringer.	<ul style="list-style-type: none">• Prosjekter som varer over tid.• Hjelp barna å se sammenhenger.• Bruker dokumentasjon sammen med barna for å reflektere over hva de har opplevd.• Utfordre barna til å forklare og begrunne.• Stiller refleksjonsspørsmål.

DANNING		
Trinn	Hva skal barna erfare?	Hva gjør personalet?
Legger til rette	Erfare at egne tanker, følelser og meninger blir lyttet til og tatt på alvor	<ul style="list-style-type: none">• Viser interesse for barnas tanker, følelser og perspektiv.• Hjelper barna til å uttrykke egne meninger og ønsker.• Erfaringer med å vente på tur og lytte til andre.• Bruke hverdagssituasjoner til å samtale om rett og galt.• Støtte barn i å stå opp for seg selv på en respektfull måte.
Videreutvikler	Erfare at de kan påvirke fellesskapet og at ulike meninger har verdi	<ul style="list-style-type: none">• Gi barna reelle valgmuligheter i hverdagen.• Involvere barna i beslutninger som angår dem.• Løfte frem mangfold som ressurs i barnegruppen.• Barna deltar i beslutninger.• Det er rom for diskusjon og refleksjon.
Utfordrer og fordyper	Erfare ansvar, demokrati, refleksjon og respekt for ulike perspektiver	<ul style="list-style-type: none">• Refleksjon om ansvar, fellesskap og demokrati.• Bruke bøker, fortellinger og hverdagsopplevelser som utgangspunkt for etiske samtaler.• Utfordre barna til å begrunne egne valg og beslutninger.• Støtte barn i å håndtere dilemmaer og uenighet.• Synliggjør hvordan normer og regler påvirker fellesskapet.

VENNSKAP OG FELLESKAP		
Trinn	Hva skal barna erfare?	Hva gjør personalet?
Legger til rette	Erfare tilhørighet, trygghet og at de er en viktig del av fellesskapet. Erfare positivt samspill med andre	<ul style="list-style-type: none">• Observerer hvem som søker hverandre og hvem som står alene.• Skape trygge møteplasser gjennom lek, måltider, samling og hverdagsaktiviteter.• Hjelp barn inn i fellesskapet.• Bruker barnas styrker og interesser for å skape tilhørighet.• Synliggjør at alle barn er viktig for gruppen.

Videreutvikler	Erfare vennskap, samarbeid og positive relasjoner til andre barn	<ul style="list-style-type: none">• Arbeider aktivt for at barna skal bli kjent med flere enn sine nærmeste venner.• Organiserer grupper som fremmer nye relasjoner.• Støtter barna i å invitere hverandre inn i aktiviteter og lek.• Veileder i samarbeid, turtaking og konfliktløsning.• Løfter frem positive handlinger.• Følger systematisk med på relasjoner i barnegruppen.
Utfordrer og fordyper	Erfare ansvar for fellesskapet og betydningen av inkludering og omsorg for andre	<ul style="list-style-type: none">• Reflekterer sammen med barna om inkludering, fellesskap og ansvar.• Støtte barna i å ta ansvar for at andre har det bra.• Bygge en kultur der barna selv bidrar til å inkludere andre.

BARNES MEDVIRKNING

<i>Trinn</i>	<i>Hva skal barna erfare?</i>	<i>Hva gjør personalet?</i>
Legger til rette	Erfare at deres tanker, følelser, interesser og uttrykk blir sett hørt og tatt på alvor	<ul style="list-style-type: none">• Tar barns initiativ på alvor.• Setter ord på det barna viser interesse for.• Gir tid og rom for at barna kan uttrykke tanker, ønsker og behov.• Viser barna at deres bidrag er viktig.• Følge opp barnas innspill i hverdagen.
Videreutvikler	Erfare at de kan påvirke egen hverdag og at deres innspill får betydning for fellesskapet	<ul style="list-style-type: none">• Bruker barnas interesser som utgangspunkt for aktiviteter og prosjekter.• Involverer barna i valg som angår deres hverdag.• Tilbyr ulike måter å uttrykke meninger på.• Følge opp barnas spørsmål og undring.• Justere planer når barnas initiativ tilsier det.• Invitere barna inn i samtaler om hva de ønsker å gjøre videre.• Vise hvordan barnas innspill påvirker innholdet.
Utfordrer og fordyper	Erfare medansvar, demokrati og at ulike perspektiver har verdi i et fellesskap	<ul style="list-style-type: none">• Involvere barna i planlegging, gjennomføring og vurdering.• Bruke dokumentasjon som utgangspunkt for refleksjon.• Samtaler om ulike meninger og interesser i gruppen.• Støtte barna i å forhandle, samarbeide og finne løsninger sammen.

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

<i>Trinn</i>	<i>Hva skal barna erfare?</i>	<i>Hva gjør personalet?</i>
Legger til rette	Erfare glede ved å kommunisere, bli lyttet til og delta i språkfelleskap gjennom lek, samtaler, bøker, sang og fortellinger	<ul style="list-style-type: none">• Benevner handlinger, bruker tegn- til tale, bruker bildestøtte, billedbøker, synger, bruker rim og regler.• Gode samtaler i rutinesituasjoner, måltider og lek.• Er bevisste språkmodeller.• Sørger for å gi barna erfaringer med å bli lyttet til.
Videreutvikler	Erfare at språk kan brukes til å uttrykke tanker, følelser, ønsker, ideer og opplevelser sammen med andre	<ul style="list-style-type: none">• Bygge videre på barnas interesser og erfaringer i samtaler.• Stiller åpne spørsmål som inviterer til refleksjon.• Bruker litteratur som utgangspunkt for samtaler, lek og utforsking.• Introduserer nye begreper. Fortelling, dramatisering og gjenfortelling.
Utfordrer og fordypner	Erfare at språk og tekst kan brukes til refleksjon, fortelling, problemløsning, samarbeid og utforsking av verden	<ul style="list-style-type: none">• Lager historier sammen med barna.• Utforsker skriftspråk• Bruker refleksjonssamtaler.• Hjelper barna til å forklare, argumentere og begrunne.• Bruke språk til å komme inn i lek

KROPP, BEVEGELSE OG HELSE

<i>Trinn</i>	<i>Hva skal barna erfare?</i>	<i>Hva gjør personalet?</i>
Legger til rette	Erfare bevegelsesglede, kroppslig utforsking, trygghet og mestring gjennom lek og hverdagsaktiviteter	<ul style="list-style-type: none">• Legger til rette for daglig fysisk aktivitet både inne og ute.• Tilgjengelige og varierte bevegelsesmiljøer.• Støtte barna i å utforske kroppens muligheter.• Oppmuntre til selvstendighet i påkledning, måltider og hygiene.• Gi barna tid til å prøve selv.• Legge til rette for mestringsopplevelser.
Videreutvikler	Erfare at kroppen kan brukes på ulike måter, og at øvelse, samarbeid og utforsking gir mestring og nye muligheter	<ul style="list-style-type: none">• Tilby varierte aktiviteter som utfordrer balanse, koordinasjon, styrke og utholdenhet.• Bruke naturen og nærmiljø som arena for fysisk aktivitet.• Samtaler om kropp, følelser, helse og trivsel.• Oppmuntring til å prøve nye aktiviteter.

		<ul style="list-style-type: none">• Legge til rette for bevegelsesfellesskap der alle kan delta.
Utfordrer og fordyper	Erfare mestring, selvstendighet, risikokompetanse og sammenhengen mellom fysisk, psykisk og sosial helse.	<ul style="list-style-type: none">• Legge til rette for utfordrende lek og aktiviteter.• Støtte barna i å vurdere egne valg og grenser.• Utfordre barna til å finne egne løsninger i fysiske utfordringer.• Vurdere hvordan miljøet fremmer eller hemmer deltagelse og mestring.• Risikolek som en viktig del av læring og utvikling.

KUNST, KULTUR OG KREATIVITET

<i>Trinn</i>	<i>Hva skal barna erfare?</i>	<i>Hva gjør personalet?</i>
Legger til rette	Erfare glede ved å skape, utforske og uttrykke seg gjennom ulike materialer, musikk, fortellinger, bevegelse og lek.	<ul style="list-style-type: none">• Gjør materialer tilgjengelige i barna høyde.• Synger, leser, forteller historier og bruker musikk aktivt i hverdagen.• Gir barna tid til å utforske uten fokus på ferdige produkter.• Tar vare på barnas spontane ideer og uttrykk.
Videreutvikler	Erfare at egne ideer kan inspirere andre, og at kreativitet kan utvikles sammen med andre barn	<ul style="list-style-type: none">• Tilfører nye materialer, teknikker og impulser når barna viser interesse.• Kobler kreativ aktivitet til lek, temaer og prosjekter.• Legger til rette for felles skapende prosesser der barna samarbeider og bygger videre på hverandres ideer.
Utfordrer og fordyper	Erfare at kunst, kultur og kreativitet kan brukes til å fortelle, utforske, bearbeide opplevelser og skape noe sammen med andre.	<ul style="list-style-type: none">• Lar kreative prosjekter utvikle seg over tid.• Bruker barnas interesser som utgangspunkt for drama, fortelling, musikk, forming eller konstruksjon.• Besøker eller utforsker kunst og kultur i nærmiljøet.• Reflekterer sammen med barna over prosessene og det de har skapt.

NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI

<i>Trinn</i>	<i>Hva skal barna erfare?</i>	<i>Hva gjør personalet?</i>
Legger til rette	Erfare glede, undring og nysgjerrighet i møte med naturen, nærmiljøet og ulike materialer og fenomener.	<ul style="list-style-type: none">• Er ute sammen med barna i all slags vær.• Gir tid til å utforske naturen med sansene.

		<ul style="list-style-type: none">• Setter ord på det som barna oppdager.• Samler, undersøker og undrer seg sammen med barna
Videreutvikler	Erfare at naturen inneholder sammenhenger, endringer og muligheter for utforsking, eksperimentering og problemløsning.	<ul style="list-style-type: none">• Følger opp barnas spørsmål og interesser.• Utforsker årstider, vær, dyr, planter og naturfenomener sammen med barna.• Tilbyr eksperimenter, konstruksjonslek og utforsking av ulike materialer og enkle teknologiske løsninger.
Utfordrer og fordyper	Erfarer sammenhenger mellom mennesker, natur, miljø og teknologi, og oppleve at egne handlinger har betydning for felleskapet og omgivelsene.	<ul style="list-style-type: none">• Legger til rette for prosjekter over tid.• Undersøker bærekraft, gjenbruk og miljø sammen med barna.• Bruker teknologi som verktøy, utforsking og problemløsning.• Reflekterer sammen med barna over hvordan vi tar vare på naturen.

ANTALL, ROM OG FORM

Trinn	Hva skal barna erfare?	Hva gjør personalet?
Legger til rette	Erfare at antall, rom, form, mønster og størrelser finnes i lek, hverdagsaktiviteter og omgivelsene rundt oss. Erfare med sanser	<ul style="list-style-type: none">• Setter ord på matematiske begreper i naturlige situasjoner.• Utforsker former, størrelser, plassering og mengder sammen med barna.• Legger til rette for konstruksjonslek, sortering og utforsking av materialer.
Videreutvikler	Erfare at matematikk kan brukes til å sammenlikne, sortere, bygge, orientere seg og løse utfordringer sammen med andre	<ul style="list-style-type: none">• Bruker matematikk i lek, matlaging, turer og prosjekter.• Tilbyr aktiviteter de barna kan måle, sammenlikne, bygge og utforske mønster.
Utfordrer og fordyper	Erfare at matematiske sammenhenger kan undersøkes, diskuteres og brukes til å finne løsninger og forstå verden rundt oss	<ul style="list-style-type: none">• Legger til rette for mer komplekse konstruksjonsprosjekter, problemløsning og utforsking av mønstre, rom og sammenhenger.• Oppmuntret barna til å forklare egne tanker, strategier og løsninger.

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI

Trinn	Hva skal barna erfare?	Hva gjør personalet?
Legger til rette	Erfare trygghet, respekt og anerkjennelse i møte med andre mennesker. Oppleve undring, glede og nysgjerrighet gjennom	<ul style="list-style-type: none">• Møter barnas spørsmål og undring med interesse.• Sette ord på følelser og handlinger.• Synliggjør tradisjoner, høytider og mangfold på en naturlig måte.

	fortellinger, tradisjoner og hverdagsopplevelser	
Videreutvikler	Erfare at mennesker kan tenke, tro og leve på ulike måter, og at ulikheter er en naturlig del av fellesskapet	<ul style="list-style-type: none">• Legge til rette for samtaler om vennskap, følelser, rettferdighet og ulikheter.• Bruke litteratur, fortellinger og hverdagsopplevelser som utgangspunkt for undring og samtale.
Utfordrer og fordyper	Erfare at spørsmål kan ha ulike svar, og at egne tanker og meninger kan deles og utforskes sammen med andre.	<ul style="list-style-type: none">• Utforsker etiske spørsmål og filosoferer sammen med barna.• Oppmuntrer barna til å lytte til hverandre, begrunne egne tanker og reflektere over fellesskap, ansvar og inkludering.

NÆRMILJØ OG SAMFUNN

<i>Trinn</i>	<i>Hva skal barna erfare?</i>	<i>Hva gjør personalet?</i>
Legger til rette	Erfare tilhørighet til barnehagen, nærmiljøet og menneskene rundt seg. Oppleve at de er en viktig del av et fellesskap.	<ul style="list-style-type: none">• Gjør barna kjent med barnehagens nærmiljø gjennom turer og hverdagsopplevelser.• Setter ord på steder, mennesker og aktiviteter i nærmiljøet.• Skaper trygge møteplasser og fellesskapsopplevelser.
Videreutvikler	Erfare ulike steder, mennesker, yrker, tradisjoner og møteplasser i nærmiljøet. Oppleve at mennesker lever ulike liv og bidrar på forskjellige måter i fellesskapet.	<ul style="list-style-type: none">• Utforske nærmiljøet sammen med barna.• Besøke ulike steder og møteplasser.• Snakker om familier, yrker, tradisjoner og mangfold.• Legger til rette for at barna kan bidra og delta i fellesskapet.
Utfordrer og fordyper	Erfare at egne handlinger kan ha betydning for andre mennesker, nærmiljøet og fellesskapet. Oppleve at de kan bidra, ta ansvar og påvirke det som skjer rundt dem.	<ul style="list-style-type: none">• Involvere barna i prosjekter knyttet til nærmiljøet.• Samtaler om ansvar, fellesskap, demokrati og bærekraft på barnas premisser.• Undersøke hvordan vi kan ta vare på hverandre og omgivelsene våre.